

Lausunto

02.12.2022

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Asetusmuutosten kohdat olivat osin teknisiä, mutta Espoo korostaa seuraavaa:

Asetusmuutoksen valmistelu on toteutettu hyvin myöhään suhteessa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen uudistukseen. Samoin mahdollisuus lausua uudistuksesta ja siten aidosti vaikuttaa asetuserämuutoksen sisältöön on jätetty hyvin pieneksi. Käytännössä kaupunkien talousarviot tulevalle vuodelle on hyväksytty erittäin epävarmassa tilanteessa eivätkä annettujen lausuntojen sisällöt ennätä vaikuttamaan vuoden 2023 valtionosuuspäätöksiin. Tilanne on kohtuuton kaupunkien kannalta.

Espoo toistaa edelleen, että koko uudistuksen ja sen vaikutusten osalta ei ole tehty riittävää vaikutusten arviointia. Lainsäädännön arviointineuvoston esittämä alueellisten vaikutusten arviointi on välttämätön.

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Kasvukaupunkien elinvoimaisuudesta huolehtiminen on keskeistä Suomen kestävyys- ja kilpailukykyyn kannalta. Espoo-konserni investoi koko Suomen kasvuun ja esimerkiksi valtion tuloverojen kasvusta v. 2014-2018 tuli lähes 31 prosenttia Espoosta. Mikäli kasvavien kaupunkien

investointikyky ja kaupungeille jäävän lainakannan takaisinmaksukykyä ei turvata, uhkaa kaupunkoja jäljelle jäävien palvelujen leikkaukset, jotka kohdistuisivat pääosin kasvatuksen ja opetuksen palveluihin. Samoin mahdollisuus kasvun vaatimiin ja uutta kasvua mahdollistaviin investointeihin vaarantuu. Tämä heijastuu edelleen koko Suomen kansantalouden kasvuun.

Valtionosuuskriteeristöä on edelleen kehitettävä ja siinä tulee ottaa paremmin huomioon kaupunkien erityiset piirteet ja haasteet. Olennaista myös on, että valtionosuuksien määräysperusteet ovat sellaisia, että kaupungin voivat aidosti omilla toimillaan vaikuttaa valtionosuuksien määrään. Määräysperusteiden tulee olla muutoksiin kannustavia ja niitä mahdollistavia eikä tuloloukkuja luovia.

Väestönkasvukriteerin taloudellista painoarvon on lisättävä. Vieraskielisyyden perushinta tulee asettaa tasolle, joka tosiasiallisesti kompensoi palvelutarvetta. Nyt osoitettu perushinta ei perustu tutkimukseen tai muuhun todennettavaan aineistoon.

3. Syrjäisyyksiluvun määrätymisperusteet (2 §)

-

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määrätymisperusteet (3 § ja liite)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Espoolle tärkeää ja työtä on tehty pitkäjänteisesti jo vuosia, siten kaupunki pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että lisäosa sisältyy valtionosuusjärjestelmään. On kuitenkin huomioitava, että kaupungit voivat jatkossa itse olla vaikuttamassa ja kehittämässä valtionosuuksiin vaikuttavia indikaattoreita. Kaikkiin uudistuksiin ja suunniteltaviin lisäosiin tulee toteuttaa vaikutusten arviointi. Myös laskentaperusteiden tulee olla nykyistä selkeämpiä ja ymmärrettävämmällä tavalla osana asetusten liitteitä. Espoo toistaa edelleen, että koko uudistuksen ja sen vaikutusten osalta ei ole tehty riittävää vaikutusten arviointia. Lainsäädännön arviointineuvoston esittämä alueellisten vaikutusten arviointi on välttämätön.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

-

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

Kaupunkien osuutta omasta veropohjastaan kertyvästä verorahoitustuotosta tulee parantaa vähintäänkin siten, että kiinteistövero tulee poistaa verotulojen tasausjärjestelmästä. Kaupunkien erot kiinteistöverotuotoissa ovat suuret ja kaupungeilla on myös erilaiset mahdollisuudet kehittää omin toimin kiinteistöverojen tuottoja. Espoo on toistanut tätä ja sen perusteluja aikaisemmissakin lausunnoissaan.

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

-

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

-

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

-

Jyrkkä Maria
Espoon kaupunki